

nančno stanje društva. Vključ velikim izdatkom preteklega poslovnega leta za zdravila in zdravilne v znesku 91.995 Din, za podporo v znesku 7.715 Din, za posmrtnine v znesku 35.584 Din znaša čisti prebitok društva (vseh odsekov skupaj) v enem letu 105.314 Din. Skupna društvena imovina od ustanovitve pa znaša 352.348 Din.

Ko je bila dosedanemu odboru na predlog revizorja g. Česnika Mirka soglasno podjeljena razrešnica z zahvalo, so sledile dopolnilne volitve dveh članov odbora, dveh namestnikov in dveh pregledovalcev računov. V odbor sta bila izvoljena dosedanja odbornika gg. Hočevar Josip in Poje Janez, kot namestnika gg. Kokot Ferdinand in Rotar Stanko ter kot pregledovalca računov gg. Česnik Mirko in Zaje Albin.

V nadaljnji debati je občni zbor sklenil, da more pristopiti k društvu do 31. maja letos vsak državljan in banovinski uslužbenec ter njihovi svojci z znano, enkratno pristopnino, ki znaša 40 Din. Pristop je v smislu društvenih pravil za sedaj mogoč le osebam, ki niso prekočile 45. leta starosti. Vendar je prejel društveni odbor na obnem zboru polnomočje, da po dobljenih smernicah izdela osnutek dodatka k členu 7., 8., 9. in 12. društvenih pravil, izvede kalkulacijo in ustvari možnost pristopa v društvo tudi osebam v starosti preko 45 let ter nato skliče izredni občni zbor, ki bo o tem končno odločilno ukrepal.

V nadi, da bo postalo društvo v doglednem času pribežališče slehernega državnega in banovinskega uslužbenca dravske banovine, ker je le v slogi rešitev in v skupnosti moč in sila, je g. predsednik zaključil lepo uspešni občni zbor.

»Proteusa« — št. 5.

Izšla je že 5. številka »Proteusa«, ilustrirana časopisa za poljudno prirodnoznanstveno, ki je vsebinsko zopet izredno bogat in zanimiv, tako, da ga lahko v tem oziru primerjamo s sličnimi inozemskimi časopisi. Zelo razveseljivo je dejstvo, da tudi med našim učitelstvom vlada živahno zanimanje za ta edinstveni slovenski prirodnoznanstveni časopis, ki je v resnici vreden in zasluži vso našo pozornost in priznanje. Kdor še ni nanj naročen, naj stori to čimprej, ker se bo z marsikaterim člankom lahko okoristil in pripovedoval v šoli. Naš najboljši poznavalec in raziskovalec podzemnih jam tov. Michler Ivan je prispeval lep in zanimiv članek »Križna jama«, katere vhod leži na severozapadnem pobočju Križne gore pri Ložu. Križna jama je znamenita po svoji lepoti in veličini, še bolj pa po ogromnih množinah kosti jamskega medveda. »Zakladi Kranjske« je članek, iz katerega vzemo, da je bila prekrasna in ogromna meklenburška zbirka naših prehistoričnih najdb na Vačah, Sv. Magdaleni, Vinici in St. Vidu pri Stični, prodana na javni dražbi v New Yorku. V katalogu, ki ga je sestavilo in zanj prispevalo svoje članke sedem učenjakov za dražbo meklenburške zbirke, ni zapisano ime našega naroda, Ing. Ciril Pirce opisuje eno izmed največjih zvezd, orjaka med zvezdami na nebu, rdečo »Betelgeuze« iz lestvetačnega Orion-ovega ozvezdja, njeno oddaljenost od zemlje, njen premer in prostornino, ki je 90 milijonkrat večja od sončne prostornine. 280 let bi potreboval svetlobni žarek, ki preteče 300.000 km na sekundo, da dospo od Betelgeuze na zemljo.

Poučno in zanimivo biološko-fiziološko črtico »Spanje, otrplost in mirovanje živali pozimi« je prevedla P. Gnezda.

Poleg običajnih novosti najdemo med drobnimi vestmi zelo zanimiv članek »Umazano morje«, pojav, ki ga čisto vidimo v gornjem Jadranu. Po običajnem opisu neba sledi obširen odgovor na vprašanje 4. in za zaključek nas preseneti vprašanje 5., ki bo zagonetna uganka tudi onim, ki so dobri poznavalci ptic.

Stana Perko.

Nekateri članki, ki so izšli v »M. J.«, se v ničemer ne razlikujejo od člankov, ki izhajajo v »Našem rodu«; ne vem, zakaj ne bi izhajali v »N. R.«, ki ima mnogo primernejšo obliko (obliko knjige!).

Sploh pa je prav spričo novičarskega vpliva dnevnega časopisa nujno potreben literarno usmerjen mladinski list, kakršni je »N. R.«, ki z umerjeno in estetsko tendenco blagodejno vpliva na razvoj in rast mladih značajev.

Pesnik Božo Vodusek pravi:

Revija proti časopisu, literatura proti reportaži sta si kakor kultura proti civilizaciji. Kultura je produkt in hrana praktično desinteziranega, civilizacija pa praktično interesiranega človeka. Narod, ki hoče ohraniti svojo kulturno tradicijo, se bo ustavljal sili civilizacije, ki vse mehanizira in nivelizira. Če vnašamo civilizacijo v dušo otroka, ki je v primeri z odraslim mnogo primitivnejši in po svoji naravi ni zgolj praktično interesiran, mu delamo s tem silo in zamorimo v njem vsako možnost kasnejšega razvoja kulture. Zato bi bilo želeži, da ostane pri mesečniku »Naš rod« in da se ne nadomešča s časopisom. Ker pa kultura ne pomeni odmaknjenosti sodobnim problemom, naj bi jim dajal tudi »Naš rod« čim več prostora, vendar v taki obdelavi in obliki, ki ustrežata reviji.

Božo Vodusek.

Eden naših najboljših pisateljev, dr. I. Pregelj, piše:

1. Sodim, naj se ohrani »Naš rod« v književni obliki, ker ima kot tak književniško vrednost, česar bi v obliki časopisa »Mlada Jugoslavija« ne imel več. Sem pa uverjen, da bi bil naslov »Mlada Jugoslavija« boljši, ko »Naš rod«.

2. Tudi časopis »Ml. Jug.« je zelo simpatičen! Ali ne bi šlo izdajati tudi publikacije v

Osebnostne zadeve

—i Namestitev učiteljskih abiturientov. S kraljevim ukazom so na predlog prosvetnega ministra imenovani za učitelje naslednji abiturienti: Ivan Andolšek pri Sv. Jakobu ob Savi, Tatjana Novak v Martjancih, Marjan Binter v Grosupljem, Ivan Pepelnjak v Novi cerkvi, Alojzij Senekovič pri Sv. Jerneju nad Muto, Karl Slabe v Globokem, Gvidon Stres v Lokovcu (srez Dravograd), Ivan Serajnik na Sladkem vrhu, Vilibald Kolar pri Sv. Treh kraljih (srez Dravograd) in Ivan Lampič v Poljanah.

—i Napredovali so učitelji(ce) v V. skupino: Demšar Ivan in Kocjancič Ivan iz Ljubljane, Bezjak Marija iz Loč, Zolnir Oskar iz Maribora. — V VI. skupino: Martelanc Just iz Črnomlja, Golmajer Franja iz Brežic, Klemenčič Alojzij iz Tomišlja, Košca Ana od Sv. Petra pri Ljubljani, Kirar Josipina iz Studencev, Jerše Stefanija iz Ptuj, Culot Ivan iz Toplice pri Zagorju, Razpotnik Albin iz Semic, Kasjak Pavla od Sv. Lovrenca, Sušteršič Terezija iz Starega trga, Zagažen Ivan iz Sv. Jerneja, Mihelič Ivana iz Preske. — V VII. skupino: Schrott Marija iz Jesenic, Paulik Ivan iz Gor. Petrovcev, Pevec Marija iz Trebiže, Zagar Stanislav iz Dobrave pri Kropi, Fantan Anka iz Jezerskega, Stasič Zora iz Maribora, Habič Justina iz Štor, Knapč Janko iz Kapel, Knapč Viktor iz Zalca, Grubelnik Marija iz Črenšovcev, Skouplj Helena iz Kočevja, Hirsman Vida iz Srednje vasi, Golob Josip od Sv. Trojice v Sl. gor., Hribovšek Vida iz Motnika, Seme Marija iz Jurkloštra, Stupan Milica iz Maribora. — V VIII. skupino: Gruden Franc iz Planine pri Sevnici (Šm). — V IX. skupino: Jesih Danica iz Trebelnega (Krš), Kleč Antonija iz Pilštana, Skalamera Neda iz Brige, Deutschman Herman iz Ljubecne, Mesarič Andrej iz Sv. Petra, Blejec Julijana iz St. Ruperta, Šenkal Magda iz Sv. Florijana, Trampuž Ilija iz Henine, Laznička Anton iz Kramarcev. — V X. skupino: Trusnovič Antonija zabav. iz Ljubljane, Švajger Andrejana, zabav. iz Novega mesta.

Učiteljski pravnik

NOVA UREDITEV PLAČEVANJA ŠOLNINE

Finančni odbor Narodne skupščine je sprejel naslednjo stilizacijo amandmana finančnega ministra glede plačevanja šolnin.

Za obiskovanje vseh državnih šol se na račun šolnine plača (v Din):

kdo plača let.	III. skup., II. skup., I. skup. neposr. davkov	100	150	200
nad 300 do 1000	100	150	200	250
1000 do 3000	150	200	250	300
3000 do 5000	200	250	300	350
5000 do 10.000	300	400	500	600
10.000 do 20.000	500	600	700	800
20.000 do 50.000	800	900	1000	1100
nad 50.000	1300	1400	1500	

Kot osnova za plačevanje šolnine služi skupna vsota vseh neposrednih davkov, ki jih plačajo starši in učenci. Če je davčni obveznik osvobojen katerega davka (davčne oblike), se določi davek po členu 3. zakona o neposrednih davkih.

Šolnina se plača na vseučiliščih, gospodarsko komercialnih visokih šolah, višji pedagoški šoli in njim enakih zavodih, in sicer za vsak semester po I. skupini. Na srednjih šolah: za nižje razrede po III. skupini, za V. in VI. razred po II. skupini, za 7. in 8. razred po I. skupini; na učiteljskih, srednjih tehniških, višjih obrtnih ženskih šolah, trgovskih in pomorskih akademijah, bogoslovjih, železniško-prometnih šolah, na šolah za dojitje v prvem letu po III. v drugem letu po II., v nadaljnjih letih pa po I. skupini. Če traja na

teh šolah pouk le dve leti, se plača v prvem letu po II., v drugem letu po I. skupini. Na trgovskih šolah se plača šolnina po II., na baških šolah po III. skupini.

Na meščanskih, strokovno-obrtnih šolah (moške obrtne, ženske strokovne in ženske nižje obrtne in nadaljevalne šole) in gozdarskih šolah znaša šolnina polovico zneska po III. skupini.

Za učence, katerih starši imajo več otrok v šolah, se plača za prvega otroka polna, za ostale otroke polovična šolnina.

Privatni učenci morajo pred polaganjem izpita plačati trikratno šolnino za dotično šolsko leto po določilih te tarifne številke.

Šolnine ne plačajo učenci osnovnih šol, vojnih akademij, specialnih, srednjih in nižjih kmetijskih šol, rudarskih šol in splošnih obrtno-trgovskih šol, dalje državnih gojenci in učenci, katerih starši plačajo skupno z njimi na leto manj kot 300 Din neposrednega davka.

Podrobnejše odredbe bo določil finančni minister v sporazumu s prosvetnim ministrom v posebnem pravilniku.

Naša gospodarska organizacija

FOND ZA UPOKOJENCE.

V času, ko se vedno govori o brezposelnih in o merah, ki bi se morale podvzeti, da bi se brezposelnost saj nekoliko omilila, smo si vedno edini, da bi morali vsi tisti tovariši, ki so odslužili 35 let, iti v pokoj. Vidimo pa, da tovariši kaj neradi zaprosijo za upokojeve. Nehote se vpraša, zakaj je tako. Med mnogimi vzroki je gotovo glavni vzrok strah pred upokojitvijo. Predvsem se zahteva nebroj dokumentov, zdravniških izprijčeval i. dr. Kakor hitro pa je kdo upokojen, mora pogostokrat čakati mesece in mesece, da se mu nakaže pokojnina, dočim se jim redni prejemki ustavijo. Tako je navadno nagrajen tovariš, ki je 35 let in še več delal za narod. Tega pa se vsak boji, zato rajši dela, dokler more.

Temu zlu je potreba od pomoči. Vidimo, da so vsa prizadevanja, da bi se upokojencem avtomatično prenakazovala pokojnina, brezuspešna, zato je potrebna tudi tukaj samopomoč. Na zborovanju mariborskega mestnega učiteljskega društva se je o tem razpravljalo. Zdi se mi potrebno, da učiteljsko razpravlja o zadevi, ker je aktualna.

Pri kakem kreditnem zavodu državnih nameščencev naj bi se ustanovil fond za upokojece. Vsak upokojenec, bi prejemal iz tega fonda posojilo saj v višini 75% njegove bodoče pokojnine do časa, ko se mu pokojnina nakaže. Za to posojilo pa zastavi svojo pokojnino, to se pravi, zavod dobi posojilo vrnjeno, kakor hitro država nakaže upokojencu pokojnino. Obresti bi morale biti zelo nizke, v nobenem slučaju ne preko 5%.

Ako to ne bi bilo mogoče za vse državne uradnike, bi lahko učiteljsko to izvedlo za svoje članstvo ali potem sedaj obstoječih združenj (Hranilnice in posojilnice učiteljskega konvikta v Ljubljani ali pa Učiteljske gospodarske zadruge v Celju). Vem pa, da niti ena niti druga zadruga nima momentano toliko denarja, da bi lahko začela dajati posojila na račun pokojnin. Dalo bi se od pomoči na ta način, da bi vsak tovariš ali tovarišica že par let, saj 4—5 let, pred upokojitvijo mislil na to in bi v ta namen nalagal v ta ali oni zavod mesečno primerne zneske. Tako bi si vsak sam prihranil nekaj denarja za čase najhujše sile. Ako pa bi mu to ne zadostovalo, kar si prihrani, pa bi imel še pravico do posojila, ki bi ga odplačal, kakor sem v prejšnjem odstavku omenil.

Je še tretja možnost.

Osnuje naj se učiteljski denarni zavod na široki bazi, ki bi skušal spraviti vse učiteljske prihranke, ki so raztreseni po najrazličnejših vaških posojilnicah in po hranilnicah

v učiteljsko hranilnico. Mogoče bo kdo zmaljal z glavo in dvomil v uspehe. Prepričan sem pa, da bi stvar šla; potrebno je le gospodarsko večjih ljudi, katerim se lahko zupajo. Ako imajo učiteljske organizacije v drugih državah celo svoje banke, mislim, bi mi lahko imeli saj eno močno posojilnico in hranilnico. — Ta zavod bi moral poleg mnogih drugih nalog prevzeti tudi to akcijo.

Da so proti tem predlogom tudi pomisleki, ne dvomim. Tako n. pr. da zakon natančno določa, v kolikem času se mora pokojnina nakazati itd. Izkušnje pa nas učijo, da so v vsakem slučaju samopomoči še najboljše. Tako bo tudi v tem slučaju.

C. H.

—g Zadrudnikom Učiteljske samopomoči. V teh dneh ste prejeli položnice za nakazilo prispevkov. V marcu so umrli 4 zadrudniki in to: 319. Čokl Ignacij — Sv. Marjeta, 320. Šošterič Aleš — Trdkovci, 321. Berce Ana — St. Janž, 322. Sorčan Ivan — Hrastnik. Zadrudna uprava je izplačala svojem čez 50.000 Din na posmrtninah. Zato prosi uprava US, da nakažejo samci 21 Din, poročni pari pa 41 Din. Podpornega sklada redno plačujočim članom ta mesec nismo pristeli. V aprilu bomo predpisali zadnji obrok. Zadrudnike, ki so s plačevanjem prispevkov za smrtne primere in za podporni sklad zaostali, prosimo, naj jih nemudoma poravnajo, sicer je redno izplačevanje posmrtnin nemogoče.

Uprava US.

Šolski radio

—r XXV. teden. Prva šolska radio ura po Veliki noči bo v petek dne 13. aprila. Predaval bo g. Ferdo Lupša »Lepota planjav v Znanji Indiji«.

O DIFERENCIACIJI PRENOSOV ŠOLSKEGA RADIA.

Jasno in neizpodbitno je, da je šolski radio ustanova, ki je danes ne more nadomestiti nobena druga ustanova. Šolski radio nam nudi toliko in tako raznolike snovi za pouk in vzgojo, da bi brez njega občutili v šoli že sedaj kar občutno vrzel. Še občutnejše pa bomo občutili pomanjkanje radia, ko se bo uresničila misel in želja mnogih, da bi bile oddaje diferencirane po učnih stopnjah. S to mislijo se je bavil naš odsek za šolski radio že od vsega početka svojega delovanja.

Kdor je že od prvih početkov malo pazneje spremljal delo in programe šolskega radia, je že prvo leto opazil, da so bila predavanja razdeljena na 3 skupine. Naslovi predavanj v »Učit. tov.« so bili opremljeni s številkami I—III. Te številke so označevale stopnjo, ki ji je oddaja namenjena. Letos, deloma pa že lani, je to označevanje odpadlo. Mesto tega smo dobili podrobnejšo razporedbo, ki bi po njej predavatelj razvijal svoje misli. Iz razporedbe bi mogel tudi vsak učitelj spoznati in presoditi, ali je napovedana oddaja primerna za učno stopnjo njegove dece ali ne. Seveda je tako presojanje dostikrat zelo varljivo. Predavanje more navsezadnje vendarle nuditi nekaj drugega, kot je ta ali oni pričakoval.

Zato bi bilo treba še druge diferenciacije! Snov, ki naj jo obdela posamezen razred v vsakem šolskem letu, je določena po raznih učnih načrtih. Snov predhodnega razreda se prepleta s snovjo naslednjega leta, tako da vselej navezujemo novo na že znano. To radi tega, ker otroci nižje učne stopnje še niso zmožni sprejeti in osvojiti vsega, kar bi se dalo o dotični snovi povedati. Snov mora biti posamezni učni stopnji primerna. Vidi se mi, da mora pri radijskih oddajah veljati isto načelo.

Večkrat se mi pripeti to-le. Razred pripravi na predavanje s primernim uvodom in razjašnjevanjem po razporedbi. Otrokom povem, da bomo najbrže slišali to in to. Razred

Zdaj, ko je bil dan prvi sunek, bi morda mogli zbrati več fantovskih in dekliških risb iz različnih let in iz različnih življenjskih okolij ter jih lahko razstavili kar za stalno. Saj je neki obiskovalec dobro pripomnil, da naj bi ta razstava bila prvi korak, da tudi mi čimprej dobimo — pedagoški muzej. Drugod jih že imajo in njihovem vzgojstvu to ni v škodo. Risbam bi morda sledile razstave pedagoških izdelkov iz gline in plasteline, različnih izdelkov iz navadnega in barvastega papirja (posebno pri deklicah) itd.

Take razstave in zbirke bi zanimalo ne le vse tiste, ki imajo neposredno opravka z otroki, temveč bi tudi nam vsem, ki gledamo otroški svet in otroško dušo skozi očala raznih naukov in teorij, nudile živ in čim neposrednejši pogled v ta svet in v to dušo samo. Saj odkrito priznam, da sem skoraj zavidal mamic, ki so se na razstavi tako neposredno vživljale v ta svet, po njem spremljajoč svoje otroke, dočim so meni vedno teorije zameglevale oči. Vesel sem lahko, če mi je razstava Marjanovih risb vsaj malo osvežila učeno znanje o otroški duši; tisti neposredni pogled vanjo, kakor ga zmorejo mame, pa nam moškim — večinoma — ni dan.

Razstavo je priredilo — kot sem že omenil — ljubljansko društvo »Sola in dom«. Sodelovali so tudi članice(ce) pedagoškega seminarja ter se zlasti vrstili v rediteljski službi, član Tomšič Janez pa je risbe tudi lično opremil s številkami, ki so izražale risarčovo starost ob izvršitvi vsake risbe. Vstop je bil seveda brezplačen, obisk izredno številen. Ljudje (mame z otroki, očete, mladina, učitelji in učiteljice) so prihajali celo po dvakrat, z največjim zanimanjem ogledovali risbe, spraševali to in ono ter zadovoljni odhajali. Razstava, ki je bila prva te vrste med Slovenci — in upajmo, ne zadnja — je vsekakor lepo uspela.

V. B.

tež obliki? Recimo za naraščaj »Naš rod«, za bolj dorastle pa »Mlado Jugoslavije«?

Razstava otroških risb

(18.—19. marca.)

Obširna risalnica na ljubljanskem učiteljskem je bila predzadnja nedeljo in na Jožefovo nekam podobna Jakopičevemu paviljonu. Ljubljansko društvo »Sola in dom« je razstavilo okrog 500 risb, ki jih je s svinčnikom in z barvniki izvršil mali Marjan Ozvald, ki hodi zdaj v I. razred vadnice. Razstavljene risbe je napravil med 3. in 7. letom svojega življenja in sicer povsem samoniklo. Med drugim smo videli tudi I »platno« in I »akvarel«, ki je mali slikar nanj posebno ponosen.

Risbe so bile razvrščene po motivih in genetično. Vsaka motivna skupina (bilo jih je 16): železniški stroji in vlaki — do 100 risb —, avtomobili, aeroplani, električna železnica, ladje in parniki, ognjegasci, pajaci in karikature, konji, druge živali, »portreti« — med njimi avtoportret — cerkve in hiše, Miklavž in krampus, Madona, Jezušček in svetniki, Križani — 5 slik —, jaslice, »razno« je bila razvrščena tako, da so obiskovalci lahko zasledovali risarčev razvoj. In to je bil glavni namen razstave. Saj ni šlo za to, da bi se doglalo, ali ima Marjan risarski dar ali pa morda le risarsko rutino, še manj za to, da bi se pokazalo, kaj vse mali Marjan zmore in zna narediti. Razstava nam ni izpričala — kakor je poudarjal Marjanov oče v otvoritvenem predavanju — da otrok biti ne pomeni biti zmanjšan človek, temveč po svoje gledati svet in življenje. Razstava je bila in hotela biti v prvi vrsti — razstava otroške duše, tiste duše, ki bi jo moral poznati in uvaževati vsak vzgojnik, kolikor se zaveda svoje naloge: otroka uvajati v kulturo odraslih.

Morda je napoved razstave otroških risb vzbudila komu pomisleke. Razstava sama, zlasti pa še velik obisk je gotovo vsakogar prepričal, da so tudi take razstave — vsaj — umestne. Kdor je opazoval na tej razstavi posebno otroke in njihove mamice, je spoznal, da je resnično odkrivala čisto poseben svet, iz katerega smo sicer vsi prišli, a se težko vračamo vanj. A številni mali obiskovalci so z žarečimi očmi in živahnimi besedami — ki so bile sicer namenjene le mamic, a jih je skrivaj ujele tudi poročevalčev uho — pokazali, da je ta svet še živ in zanimiv.

Dobre mamice pa so tudi povedale marsikako pravo misel. »Sedaj šele mi je prav žal, da sem vse zavrgla, kar so naši narisali. Škoda! In je res škoda; koliko več bi nam taka razstava lahko še pokazala, ko bi imeli ohranjenih več risb. Saj bi bil najlepši uspeh te razstave, ko bi ne bila le pobuda znanstvenikom in teoretikom, da bi začeli še bolj študirati otroško dušo — to bi šlo morda celo brez javne razstave — temveč ko bi vzbudila v širših krogih zanimanje za poseben otroški svet. Zlasti mamice naj bi posvečale še več pažnje risbam in sploh vsem izdelkom svojih otrok. Naj bi jih vsaj odslej več ne zametale, temveč morda kdaj ponudile za razstavo, da bi se nam še širje odprl pogled v otroški svet.

Nemara pa vendar katera hrani doma risbe svojega sinka ali hčerke! Lepo in prav bi bilo, ko bi mogli zdaj razstaviti vsaj kolikor toliko popolno vrsto risb, ki jih je v istem življenjskem razdobju kakor M. narisala kaka deklica. Saj je neka mamica izjavila: »Tako se vidi, da je vse to risal fantek. Niti ene rože in niti ene mucke ni na risbah. Naša pa je risala skoraj same rože in mucke«. Najbrž bi nam razstavljene »rože in mucke« enako zgovorno pričale o duši in svetu dekletca, kakor nam vlaki in avtomobili govore o fatnkovi duši.